

## Socialno ogroženih vse več, denarja pa vse manj

Na majski seji skupščine socialnega skrbstva so delegati največ pozornosti namenili letošnjem programu dejavnosti. Ugotovili so, da ga bo težko izvajati, saj zvezna resolucija in interventna zakonodaja predvidevata 10% zaostajanje sredstev za rastjo dohodka. Ugotavljamo pa, da bo ob naraščanju števila uporabnikov pomoči ogrožena obstoječa socialna varnost.

Letos so prvič omejena tudi sredstva za socialno varstvene prejemke, ki morajo v celoti realno zaostajati. Zato so na skupščini sprejeli zaostrenejše kriterije do upravičencev denarnih pomoči ter dodatna merila za ugotavljanje stvarnih socialnih razmer družin. Družbeno pomoč bo resnično dobil le tisti upravičenec, ki bo na podlagi stvarnih socialnih razmer dokazal, da jo nujno potrebuje.

Kritičen položaj se kaže tudi na področju izvajanja pomoči starejšim občanom. Lani smo denimo uvedli gospodinjstvo pomoč po domovih, povečalo se je število obrokov v domski restavraciji za zunanje odjemalce. Za vse to bo zdaj treba poiskati druge vire financiranja. V mislih imamo skupnost pokojniško invalidskega zavarovanja ali pa se dejavnosti odpovedati.

Velik napredek smo v zadnjih letih dosegli na področju varstva duševno prizadetih, vendar prostorske zmogljivosti in obseg storitev ne zadoščajo več glede na naraščajoče potrebe. Zaradi interventne zakonodaje, ki prepoveduje investiranje v objekte družbenih dejavnosti, zmogljivosti ne bo mogoče širiti. Zato bomo poskrbeli za drugačne možnosti varstva in začeli z uvajanjem rejništva. Na skupščini so se tudi seznanili, da so na Poljanski cesti št. 53 začeli razdeljevati hrano brezdomskim in socialno najbolj ogroženim osebam. To pa je le začasna rešitev, ker v Ljubljani nismo uspeli dobiti ustreznih prostora.

rov za ustanovitev posebnega socialnega zavoda za to vrsto ljudi.

V Centru za socialno delo, ki je najširši izvajalec socialnega skrbstva, so nudili pomoč 8,1% občanom naše občine. Zaradi zaostrelega gospodarskega položaja se večja števila družin, ki prejemajo denarno pomoč.

Zaradi vse večjega števila zakonskih razvez, kaznivih dejanj med mladino si prizadevajo, da bi se kadrovske okrepili in pridobili še kakšen prostor več.

Varstveno delovni center organizira varstvo za odrasle zmerno in teže duševno prizadete osebe. V dom je stalno vključenih 57 varovancev, v dnevno varstvo pa 159 oskrbovancev. V domu so varovanci vključeni v proizvodno delo. V prostem času pa organizirajo še številne dejavnosti za sprostitev. Dom ima lastno kuhinjo pesti pa jih prostorska stiska. V Domu starejših občanov imajo 228 postelj. Dom je bil zgrajen za sorazmerno zdrave ljudi, sedaj pa vključuje več kot 80% stanovalcev, ki dnevno potrebujejo zdravniško oskrbo. Spremenjena struktura oskrbovancev narekuje tudi drugačno vsebino, način in organizacijo dela. Glede na trenutni položaj v domu bo nemudoma treba obnoviti pralnice, zgraditi dvigala za prevoz hrane in obnoviti dnevne prostore. V VZ Fran Milčinskih v Smledniku prihajajo otroci od 11. do 15. leta starosti iz vse Slovenije. Dom je začel uvajati novo obliko dela. Ustanovili so stanovanjsko skupino v bližini doma, vanjo pa so vključeni učenci, ki so zaključili obvezno osnovno šolo in obiskujejo usmerjeno izobraževanje v Ljubljani, Kranju. Zavodu predstavlja velik problem vzdrževanje 400 let stare zgradbe. V srednjeročnem planu občine je predvidena gradnja novega zavoda, ki pa je glede na stanje, v katerem se nahajamo, še vprašljiva.

Vida ŠIFRER

### KOZERIJA

## Tati, spet si prišel pozno

»Dober večer in dobro jutro obenem! Je kaj za pod zob, če še ni, bi najprej pogledal TV Dnevnik?«

»Kar glej, saj kaj drugega tako ne znaš!« mi zabrusi žena. A še poleglo se ni, že slišim z drugega konca: »Ste imeli skupščino?« odrezav glas najmlajšega. »Smo! A le nekaj podobnega njej,« sem urno odgovoril. »Kajne, da si ti delegat in so te izvolili, da si v skupščini, je priliznjeno nadaljeval radovednež. »Že, že, toda če ti odkrito povem, danes nisem prispeval k delu skupščine čisto nič, razen, da sem bolj statiral in preganjal v mislih popoldanske urne kazalce. Pa seji ni bilo ne konca ne kraja. Okrog dvanajst točk dnevnega reda, pa uvodi, pa diskusija, pa pavza in kratka osvežitev, pa spet in spet smo govorili tako dolgo, da smo ugotovili, da so nekateri delegati iz zbora združenega dela kar pobegnili« (po hodniku so jih tudi lovili, da v dvorano bi jih vrnil, pa žal ni šlo — tega mu seveda nisem upal povedati).

»Kam pa, tati?«. »Kako kam! Skozi vrata pa za druga vrata. Kdo jim bo vrata ponovno odprl, ne vem. Gotovo pa je, da bo moral kar dolgo zvoniti.«

»Tega tati, pa ne razumem. Bejž, bejž, spet nekaj bluziš! Me hočeš na finto?«. »Ne, tako je bilo, pa pika. Kdo pa si ti smrkavec, da še dvomiš povrh?«. »Zakaj pa potem bežijo? Saj ni vojne?«. »Si pa res nabrit. Od kod pa take misli. Ali ste spet to v šoli jemali?«. »Ne«, je pohitel z odgovorom. »Samo spominja me na našo družino v šoli. Zmenimo se za nekaj, pa brez staršev, tet in stricov ne moremo storiti, tudi denarja ne moremo imeti, če pa še ne hodimo v službo. Stalno samo prosimo, jaz tebe ali pa mamo.«

»No, no, ko boš imel svoje otroke, ti bodo pa oni tako govorili, kot ti meni.« Pa kaj! Je bil odrezav in v isti sapi nadaljeval. »Tati, pridi na balkon, poglej, kako lepa je Ljubljana ob sončnem zahodu, pa Grad! Kdaj bomo šli gor?«. »Ko bo dograjen!« (fino sem si mislil, bo vsaj mir.). »Kdaj pa to bo?« je spet hitel z vprašanjem. »Jutri, katerega leta pa ne vem.« »Zakaj,« je spet silil. »Ker ni denarja. O tem smo se začeli pogovarjati, potem pa so tisti delegati odšli, pa ni še nič odločeno.«

»Zakaj?« je spet vprašal.

»Ne vem« sem odgovoril. »Nekateri so povedali, da v tovarnah nimajo denarja in te obveznosti, da bi prispevali denar za Grad, Žale, toplarno, ne sprejemajo. Zato bo potrebno počakati do naslednje seje Zbora združenega dela.«

»Zakaj pa potem v Ljubljani gradimo fontano na Tromostovju, če res ni denarja?«. »Sine, danes je težko zaslužiti, zbrati, še težje pa ga je za nekaj nameniti. Zato v Ljubljani toliko o fontani razpravljamo. Veš, če so ljudje za nekaj, potem to naredi in ni jim žal denarja.« »Zakaj pa potem ne dokončamo gradu, ko pa ta vedno bolj propada, pa uničimo tisti dim iz toplarne, kaj?«. »Zakaj, zakaj? Zato, ker delegati niso bili za to, ker so nekateri zbežali, nekateri pa tudi pri vsaki stvari držijo fige pod mizo, ker je to v tem času že prava moda in še in še, sedaj me pa pusti!«

»Večerja,« se je zadržal žena, ker ji zaradi hišnega politiziranja noben moški predstavnik v družini noče pomagati, niti noče slišati, da pripravi krožnike, pribor, mizo.

»Raje doma pomagaj, kot pa da izgubljaš čas po sejah.« se je jezila. »Tako kot drugi. Zakaj se pa ženeš, to danes nihče več ne spoštuje. Vse se draži, veš da take odločitve noben noče več sprejemati.«

Pa še prekleto prav ima, sem si mislil in poskusil narediti grizljaj. A po tako napornem dnevu tudi jesti nisem mogel več. Odpravil sem se spat v upanju, da lepši bi bil jutrišnji nam dan.

Lapis Feliks

## S SEJE SVETA ZA ZDRAVSTVO IN SOCIALNO POLITIKO

## Napočil je čas trezne presoje

V prostorih skupščine občine Lj. Šiška je bilo v popoldanskih urah 1. junija tako živahno, da si ta seja zasluži posebno pozornost. Svet za zdravstvo in socialno politiko pri predsedstvu OK SZDL je namreč obravnaval problematiko zdravstvenega varstva ter izhodišča za nadaljnji razvoj na tem področju. Že dolgo časa se soočamo s številnimi problemi in pomanjkljivostmi na tem področju, zlasti pa z velikim razkorakom med potrebami in možnostmi. Kriza, v kateri se nahajamo, je mnoge probleme še zaostрила. Končno smo prišli do spoznanja, da bo potrebno nekaj storiti, tako glede samoupravne organiziranosti na tem področju kot samega sistema zdravstvenega varstva. Pristojni organi so že izdelali določena gradiva, ki so te dni predmet obravnave, ne le v okviru SZDL, ampak tudi delegatskega in skupščinskega sistema.

Kaj se nam torej obeta v prihodnje na področju sistema zdravstvenega varstva? Kaj je cilj predlaganih novosti? Takoj je treba poudariti, da cilj teh sprememb ni le omejitev porabe na tem področju zaradi omejenih materialnih možnosti, kot bi nekateri radi prikazali. Cilj teh sprememb naj bi bil med drugim zaostritev odgovornosti vsakega posameznika za njegovo zdravje ter za varčno in smotno porabo razpoložljivih družbenih in osebnih sredstev, namenjenih za zdravstveno varstvo. Te novosti naj bi tudi prispevale kakovostnejšemu delu izvajalskih organizacij ter posameznih zdravstvenih delavcev in k uveljavljanju specifičnih ekonomskih zakonitosti tudi na tem področju.

Ločili naj bi med tistim vidom zdravstvenega varstva, ki je splošnega družbenega pomena oz. v interesu nacije kot celote od ostalih oblik zdravstvenega varstva. Zdravstveno varstvo, ki bi ga opredelili kot splošnega družbenega pomena, bi bilo predmet solidarnosti zdravstvenih skupnosti in bi zanj združevali sredstva vsi delavci in delovni ljudje. Tu je mišljeno predvsem zdravstveno varstvo rizičnih skupin, kot so otroci, šolarji, nosečnice, dalje varstvo v zvezi z nalezljivimi boleznimi, zdravstveno varstvo nekaterih socialno ogroženih skupin itd.

Drugi del zdravstvenega varstva bi zadeval predvsem tisto varstvo, ki je v interesu samega zdravstvenega dela in delavcev in prispeva k večji produktivnosti ter ustvarjanju nove vrednosti. Sem bi sodili vsi preventivni pregledi, zdravstveni ukrepi v zvezi zdravstvenim varstvom pri delu, ukrepi v zvezi s krepitvijo in utrjevanjem zdravja aktivne populacije, zgodnje odkrivanje, zdravljenje in rehabilitacija poškodb na delu in poklicnih bolezni ter storitve v zvezi z zgodnjim

odkrivanjem, zdravljenjem in rehabilitacijo zaposlenih delavcev na ravni osnovne zdravstvene dejavnosti. Ta vid zdravstvenega varstva naj bi si zagotovili delavci in delovni ljudje z neposredno svobodno menjavo dela z zdravstvenimi organizacijami in sicer iz dohodka oz. materialnih stroškov svoje organizacije.

Določene zdravstvene storitve, ki niso v širšem družbenem interesu, ampak predvsem v interesu občanov, naj bi bile zagotovljene na podlagi fakultativnega zavarovanja oz. neposrednega plačila koristnikov iz lastnih sredstev.

Spremembe se predvidevajo tudi glede oblikovanja cen zdravstvenih storitev. Bistvo teh sprememb je, naj zdravstvene skupnosti v prihodnje ne bi bile dolžne v celoti financirati vse zdravstvene kapacitete in njihove stroške. Le-te naj bi dogovorile tako imenovano družbeno priznano ceno, ki jo je SIS sposobna poravnati glede na razpoložljiva finančna sredstva in samoupravno dogovorjena merila. Torej bi imele zdravstvene organizacije večjo svobodo glede oblikovanja svoje cene, upoštevajoč vpliv tržišča glede materialnih stroškov in drugih, ki se pojavljajo v njihovem poslovanju, kot tudi druge vplive. To bi nedvomno spodbudilo organizacije k večjemu varčevanju, smotnejši organizaciji dela, intenzivnejšemu koriščenju delovnega časa, pa morda tudi h »konkurenčnosti« med njimi.

Predlagane spremembe zadevajo tudi participacijo, ki naj bi še v večji meri spodbudila posameznike tudi k preudarnemu koriščenju tako zdravil kot zdravstvenih storitev.

Razumljivo je, da so omenjene novosti med razpravljalci sprožile živahno debato. Lahko rečemo, da v načelu nihče ne nasprotuje določenim spremembam in k ciljem, ki naj bi jih le-te zagotovile. Mnogi pa so se vprašali, ali so predlagane rešitve strokovno in širše družbeno dovolj pretehtane, ali z njimi ne bo ogroženo zdravstveno varstvo predvsem tistih z nižjimi osebnimi dohodki oz. še zlasti upoko-jencev. Dalje, ali to ne pomeni ogroženje temeljnih pridobitev samoupravne socialistične družbe na tem področju. Niso naspotovali tudi predloga za uveljavitev privatne prakse na tem področju kot dopolnitve javne zdravstvene službe, še zlasti glede posameznih specialističnih zdravstvenih storitev in na področju zobozdravstvenega varstva. Razprava je izzvenela v zahtevo, da si moramo vzeti dovolj časa, da bodo rešitve solidno oblikovane, da ne bi že po kratkem obdobju ugotovili, da smo naredili napako, saj bi bilo negativne posledice težje odpravljati.

A. T.

### ŠIBKE TOČKE

## Meje svobode hitro postanejo okopi privilegijev

V Jugoslaviji — če potegnemo črto pod vzponi in padci v razvoju demokracije — prav gotovo lahko rečemo, da se je namesto pluralizma lastništva uveljavil pluralizem politik, nihanj v strategijah političnih elit in njim podložnih občil. Ta hip pač ni mogoče z zanesljivostjo trditi, da je demokracijski razvoj v zenitu ali se od njega oddaljuje. Lahko bi naštevali dokaze v prid eni in drugi trditvi. Zadnja dogajanja v Jugoslaviji, še posebno v Sloveniji pa še posebej terjajo takšno premišljevanje. Kajti v zadnjih nekaj letih je kritična usmerjenost vse večjega dela publicitete po eni strani začela razkrivati nove razsežnosti socialistične demokracije, na drugi strani pa neredko proizvedla tudi odpor (večkrat upravičene) zoper pomanjkljivosti tiska, zoper večjo avtonomijo tiska itd. Nekatera sredstva javnega obveščanja so v pohlepu po senzacijah in seveda s tem v tekmovalstvu za višjo naklado, naredila politiko tudi v njenem zakulisju razumljivejšo, oziroma odkrivajo »skrivnosti«, ki se jih drugače skrbno »hrani«. Dejstvo je, da je v takšnih razmerah težko v skrivnost odeti majhnost ljudi v teku za neposrednimi koristmi, njihovo zlaganost, pa čeprav se krasijo z visokimi naslovi in odevajo z velikimi ideali. Tako človek včasih dobiva občutek, da je politična dramaturgija postala nekaj paradoksnega ali drugače rečeno, prav politična igra večkrat naredi politiko za nekaj vsakdanjega v smislu banalnega.

Zato ni čudno, da se potem gledalci spektakla — kot v vsakem slabem teatru — pogosto odvrnejo od politike. Začnejo izražati odvrtnost in si znajo izmisliti tudi kak kontrateater. Toda tudi to je politika, vendar pa po vzoru boja »bolj« demokracijskih sistemov, v katerih gredo na »prenove«, ki v pravem pomenu besede politike spremenijo v »dramatis personae«, igralce z vsemi mimičnimi lastnostmi. V polni luči naj bi stali pred gledalci in si medsebojno iskali napake in grehe. Na drugi strani pa bi naj napetost javnosti ponazarjala pomen političnih »bojev«.

Je takšno premišljevanje načelne narave potrebno, če se hočemo izreči o najnovejših posamičnih komunikacijskih pojavih, kakršna sta na primer »primer Janša« in »vojaški udar« (afera Abdić je naenkrat odpeketal z odra). Na bodo stališča in vprašanja še tako strpna, je vse skupaj preračunano na politično propagandne učinke, ki hočem nočes zapirajo prostor racionalne komunikacijske prakse.

Čemu bi sicer množični mediji namenjali več časa in prostora tema problemoma kot vsem drugim, dejanskim problemom družbe. Mar ni to kljub člankarski strpnosti, uprizaritve lova — če ne več na čarovnike, pa na grešnike. Kako lepo bi bilo, če bi tako vneto in množično razpravljali o kakšnem članku ali knjigi, o idejah za praktični izstop iz začaranega kroga ekonomske in družbene stagnacije. Ali ko bi včasih premgli vsaj malo japonske modrosti, da bi lahko z molkom izrazili svoj prezir nad »nesprejemljivimi dejanji«. Zdaj pa je postala paradoksalna situacija, da je nekaj, kar vsi obojamo (nezakonitost) postala predmet poglavitne preokupacije večine Slovencev.

Nikoli ni mogoče — enkrat za vselej — določiti meja različnosti in svobode, ki iz nje izvire. A vendarle obstaja neka meja, ki je ne kaže prestopiti: da tisto, kar zahtevam za sebe, brez pretvez o svoji posebnosti priznam tudi drugim. Sicer meje svobode postanejo okopi privilegijev. Teh pa smo rekli, da ne rabimo več.

### OBVESTILO!

Letošnji jubilejni XX. zbor gorenjskih aktivistov, borcev NOV, internanc in mladine bo 19. junija 1988 ob 11. uri na prireditvenem prostoru za motokros v Podlublju pri Trzinu.

Ob 10. uri bo pri spomeniku na Ljubelju krajša komemorativna slovesnost s polaganjem vencov in kulturnim programom v izvedbi KUD Jelendol — Dolina.

Program:

- pozdravni nagovor
  - slavnostni govor predsednika RK ZSMS Toneta Anderliča
  - kulturni program:
  - združeni trški pevski zbori
  - folklorna skupina karavanke
  - plesna skupina Elektra MGT
  - pihalni orkester Tržič
  - Daniel Zupan in Jelka Končina ter Bojan Veselinovič
- Po prireditvi bo tovariško srečanje, na katerem bo igral ansambel Triglav.

Na svidenje v podlubljski dolini!

**OBČINSKA KONFERENCA ZSMS LJUBLJANA ŠIŠKA, FOLK SKUPINA MLADO KLASJE IZ STANEŽIČ IN AKTIV MLADIH ZADRUŽNIKOV KZ MEDVODE vabijo vse ki se želijo naučiti igrati kitaro (klasično, ritem, bas, solo) na KITARIŠTIČNI TABOR ki bo od 21. do 24. junija potekal na Katarini ali nekje na morju.**

**PRIJAVE IN INFORMACIJE: Franc Kumer (tel.: 551-087), Majda Zore (612-369), Andrej Mrak (51-909) ter skupina Mlado klasje, Stanežiče 58, 61210 Lj. Šentvid.**

## Mostec — rekreacijski center za vse ali kaj drugega?

Te dni mineva šest let, ko so na seji konference potrošniških svetov pri Občinski konferenci OK SZDL Ljubljana—Šiška ostro kritizirali razmere v MOSTECU. Zahtevali so ureditev številnih stvari — od ponudbe gostincev, poslovnega časa do vedenja posameznikov v t. i. rekreacijskem centru.

Predsedstvo OK SZDL je zahtevalo popolnejšo informacijo o stanju in razvojnih usmeritvah MOSTECA kot rekreacijskega centra, ki je zanimiv za prebivalce Ljubljane in ne le Šiškarjev. Na nedavni seji pri predsedniku OK SZDL se je v dokaj široki sestavi vabljivih razvila zanimiva razprava. Prisotni so brez pripravljenih ali kakor drugače usmerjenih miselnih, povsem enako ugotavljali. Naj povzamemo le največkrat in najbolj poudarjene zahteve za bodoče delo pri razvoju RC MOSTEC.

Podobno kot leta 1982, ko smo še prešteli bencinske bone, se tudi sedaj obetajo časi, ko bomo jeklene konjičke puščali doma in se večkrat odločali za peščenje v bližnji okolici. Mostec, ta športno rekreacijski center, je gotovo pravšnji za krajši

sprehod, kokto, sendvič ali morda spet tudi za nedeljsko kosilo.

Zanimivo je, da bo skoraj 90 let, odkar se Šiškarji trudijo, da bi bil Mostec ne le navaden gozd in kaj več kot le navadno gostinsko pribežališče. Tu so se nekaj bolj, zadnje čase pa manj, sestajali ljudje od Prvem maju, ob občinskem prazniku pa ponujajo dodaten program v tem centru. Ni dolgo tega, ko si lahko ob nedeljah zvil v Mostec na kosilo, otroci so med tednom lahko dobili vroč čaj, sladico ali kaj podobnega. »Špricer« pa presta sta bila »zaščitni znak« dela obiskovalcev, ki vrsto let sicer skrbijo za dokaj dobro urejene steze, trimsko stezo, otroško igrišče, pa še več takih malenkosti, ki pa vzamejo kar precej časa. Toda to se vleče leta in leta, razvoja, napredka pa ni čutili. Mesto je vse večje, ljudje so zahtevnejši in hočejo več. Seveda, če menijo, da je to možno. Možno je, kot so ugotovili na seji OK SZDL. Prostor in objekt RC Mostec so občinska last, kar dokazujejo z dokumenti. ZSD ILIRIJA je uporabnik oziroma upravnik. Širša družbena skupnost, kot radi rečemo, pa že vr-

sto let nerga. Zakaj vendar, se nekateri sprašujejo, saj je vse urejeno, čisto...

Podobno kot je nekatere v gospodarstvu povozil čas, ker so zanemari-li razvoj, medsebojne odnose... tako tudi v Mostecu ne vidijo iz okvi-rov, ki so jih postavili pred dvajseti-mi in več leti. Delo sloni na eni ose-bi, kritizirajo pa vsi. Pomoč so pri-pravljeni ponuditi včasih kar vsi, ko gre pa za konkretno sodelovanje, pa se zatake pri medsebojnih odnosih in se spet zaustavi. Torej je treba ubrati drugačno pot.

ZSD ILIRIJA je zadolžena, da v najkrajšem možnem času, najkas-neje pa do septembra 1988, ponudi razvojni program RC Mostec. Ta se mora odpreti prebivalcem Ljubljane. Ponuditi mora gostoljubje vsem — od najmlajših do najstarejših. Lju-dje zahtevajo, da je RCM odprt ves dan — pa tudi tja v noč, ne pa le do 18.00 ure, ko komaj prideš do tja. Ob praznikih oziroma nedeljah bi morali zagotoviti tudi tople jedi, saj se je to izkazalo kot dobra ponudba pred leti. Prav tako mora uprava RCM zagotoviti v sodelovanju

z ostalimi organizacijami ustrezen program. Športniki ponujajo izredno široko paleto možnosti za mlade in za starejše občane.

Sami objekti, okolica, prostori za parkiranje vozil, urejena struga po-toka, zabaviščni prostori, skratka center v celoti pa bi moral biti bolj izrabilen. Mnogi se ga sedaj izogiba-jo in iščejo izletniške točke izven ob-čine. Mostec velja ob vsem rečenem posebej povezati z Rožnikom, Šišen-skim hribom, živalskim vrtom; vklju-čili bi lahko še športne objekte, or-ganizirali družabna srečanja, tekmoval-ega otrok in ostalih. Mladina je zain-teresirana za sodelovanje njihovega centra na Vodnikovi s programom v Mostecu, ostala društva pa tudi ne odklanjajo sodelovanja. Ob tem pa velja poudariti, da bi se našla tudi sredstva za sofinanciranje določene dejavnosti ali za razširitev objekta.

V primeru, da ZSD Ilirija ne uspe pri prenovi RC Mostec, ji bodo izre-kli nezaupnico in drugi bodo prevzeli upravljanje nad centrom. Sicer se bo zgodovina ponovila in stari sklepi bodo enaki novim.

Tone SIMONČIČ